

MÜZİK ÖĞRETMENİ YETİŞTİREN KURUMLARDA ÖĞRENİM GÖREN LİSANS ÖĞRENCİLERİNİN EŞLİK DERSİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİNİN BELİRLENMESİ

Arş. Gör. Dr. Feyza SÖNMEZÖZ*

GİRİŞ

Müzik öğretmeni yetiştirme programlarında, bir müzik öğretmeni adayının, meslek hayatında donanımlı bir müzik öğretmeni olması bakımından eşlik yapabilme davranışlarını kazanması büyük önem taşımaktadır. Dolayısıyla müzik öğretmenliği eğitiminde piyano öğretiminin bir kolu olan eşlik eğitimi, müzik öğretmeni yetiştirmede, müziğin tüm işlevlerini bir yapı içinde oluşturulmasını sağlamaktadır denebilir.

Bilindiği gibi müzik eğitimi anabilim dallarında zorunlu ders olarak okutulan piyano eğitiminin ders tanımında yer alan “piyano eğitimi ve öğretimi müzik öğretmenliği programının temelini oluşturur” (YÖK, 1998), ifadesi ve piyanonun temel çalgı olması görüşü, müzik öğretmenin piyano çalgısını etkili bir şekilde eşlik yapabilme düzeyinde kullanması gerekliliği nedeniyle savunulmaktadır.

Piyano eğitiminin bir uygulama alanı olan eşlik derslerinde, okul müziklerindeki eşlik partilerini çalabilme, doğaçlama eşlik yapabilme, okul şarkılarına eşlik yazabilme,

öğretmenin kendi yazdığı eşlik partisini çalabilme kısaca donanımlı ve yetkin bir şekilde eşlik yapabilme amacıyla verilen eşlik eğitimi, piyanoyu iyi derecede çalabilmenin ötesinde, piyano, armoni, kontrpuan ve müzik kuramları gibi derslerden kazanılan davranışların harmanlanmasıyla daha fonksiyonel bir nitelik kazanmaktadır.

Bu nedenle bir müzik öğretmeni adayına eşlik eğitimi sırasında tüm bu içerik ve hedef davranışlar doğrultusunda bir eğitim sunulması gereği doğmaktadır.

“Müzik öğretmeni yetiştirmek amacıyla mesleki (profesyonel) müzik eğitimi yapan "Eğitim Fakülteleri Müzik Eğitimi" bölümlerinin ana hedefi; ilköğretim ve ortaöğretime yönelik genel müzik eğitiminin hedeflerine uygun

---

* Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi

olarak başta ders içi olmak üzere ders dışı, okul içi ve dışındaki tüm müziksel etkinlikleri verimli ve etkili bir şekilde yürütebilecek müzik öğretmeni yetiştirmektedir” (Bilgin, 1998, s: 16).

Ancak; bu güne kadar müzik öğretmeni yetiştiren kurumlarda verilen eşlik eğitiminin bu yaklaşımdan oldukça uzak bir şekilde yürütüldüğü yapılan araştırmalarla da ortaya konmuştur. Hatta uzun yıllar boyunca bu dersin diğer çalgılara korrepitasyon yapma şeklinde uygulandığı daha önceki ders programlarından da açıkça anlaşılmaktadır.

Uz (1999, s: 258-260), Yüksek Öğretim Kurulu' nun hazırladığı bu programa yönelik eleştirilerini dile getirmiş, müzik öğretmenlerinin, çalgıları genellikle ya okul müziğine eşlik, ya da destek için kullandıklarından yola çıkarak eşlik dersine daha fazla saat ayrılması gerektiğini ve lisans programında yer alan söz konusu dersin Eşlik (Korrepitasyon) adıyla ve saatiyle işlevsel olmadığını savunmuş, eşlik dersinin, ya piyano dersinin içinde ya da "Okul Müziği Eşliği" adıyla verilmesi gerektiğini önermiştir.

Kısaca Türkiye’ de müzik eğitimi anabilim dallarında yürütülen bu dersin, ayrıca bir programının bulunmadığı, ağırlıklı olarak piyano ve müzik teorisi-işitme dersleri öğretim elemanlarına bırakıldığı gözlenmektedir. Dolayısıyla; “Türkiye’ deki müzik eğitimi anabilim dallarında eşlik öğrenme ve öğretme niteliğini arttırma amacıyla bir “Eşlik Dersi Öğretim Üyeliği” programının açılması gereği doğmaktadır” (Sönmezöz, 2006, s:13).

Ayrıca uygulanan eşlik dersinin içeriğinde “İlköğretim Kurumları Müzik Dersi Öğretim Programı” (MEB, 1994) nın esas alınması, hedeflenen amaca uygun, müzik öğretmenleri yetiştirme çabasını sağlam temeller üzerine yerleştirecektir.

“Yapılmaya çalışılan bu açıklamalar doğrultusunda eşlik dersinin içeriğinde yer alması gereken temel yaklaşımlar;

Okul şarkılarını öğrenme ve öğretme tekniklerinin ve okul müziğine yönelik eşikleme ile ilgili besteleme tekniklerini içeren armoni, kontrpuan ve piyano bilgisinin, dersin içeriğinde yer alması,

Müzik öğretmeni adaylarının okul müziğindeki çeşitli ses ve çalgı eserleri için yazılı eşlik müziklerini çalabilmesi,

Müzik öğretmeni adaylarının okul müziğindeki çeşitli ses ve çalgı eserlerine doğaçlama eşlik yapabilme davranışının kazandırılması,

Derste kullanılan metotların eşlik yapabilme bilgi ve becerisini geliştirmesi açısından müzik öğretmenliğine yönelik olması,

Derste araç olarak seçilen eserlerin okul müziği ile ilişkili kılınması, şeklinde sıralanabilir.” (Sönmezöz, 2006, s:16).

Tüm bu açıklamalar doğrultusunda, nitelikli bir eşlik eğitimi için, eşlik dersi içeriğinin saptanması ve söz konusu dersin “İlköğretim Kurumları Müzik Dersi Öğretim Programı” na yönelik olarak işlenmesi yaklaşımından yola çıkarak bir müzik öğretmeni adayının “okul şarkılarına” eşlik yapma becerisini ne ölçüde kazandığı ve bu beceriyi ne ölçüde geliştirdiği konusu problem olarak ele alınmıştır.

Bu araştırmada müzik öğretmenliği eğitiminde eşlik öğretiminin müzik öğretmeni yetiştirme açısından önemi açıklanmakta ve müzik öğretmeni yetiştiren kurumlardaki lisans öğrencilerinin, eşlik öğretimine ilişkin görüşleri alınarak, söz konusu dersin genel bir değerlendirmesinin yapılması amaçlanmıştır.

Bu nedenlerle Türkiye’ de müzik öğretmeni yetiştiren kurumlarda öğrenim gören lisans öğrencilerinin konuya ilişkin görüş ve önerilerinin saptanmasının, daha işlevsel bir eşlik eğitimi için önemli olduğu düşünülmektedir.

Araştırma;

1) Türkiye’ deki müzik öğretmeni yetiştiren kurumlarda aynı eşlik dersi programının uygulandığı,

2) Ankete verilen cevapların gerçek durumu yansıttığı,

temel sayıtlılarına dayandırılmış ve

Müzik eğitimi anabilim dallarındaki eşlik programı ile,

Kurum olarak Ankara Gazi Üniversitesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı’ nda 2005-2006 öğretim yılında öğrenim gören bu dersi almış lisans 4. sınıf öğrencileri ile sınırlı tutulmuştur.

YÖNTEM

Bu araştırma müzik eğitimi anabilim dallarında eğitim gören müzik öğretmeni adaylarının görüşlerine dayalı durum saptamasına yönelik olması bakımından betimsel nitelik taşımaktadır.

Araştırmada 20 adet değerlendirme kriteri (Sönmezöz, 2006) esas alınmış, söz konusu kriterler, anket sorularına dönüştürülerek müzik öğretmeni adaylarının, müzik öğretmeni yetiştiren kurumlarda uygulanmakta olan eşlik dersinden yararlanma düzeyini saptamak amacıyla örneklem grubuna uygulanmıştır.

Anket sorularına dönüştürülen değerlendirme kriterleri şu şekilde sıralanmaktadır:

- “1.Eşlik edeceği okul müziklerinin öğretim tekniklerini uygulayabilme,
- 2.Okul şarkılarına yazılmış eşlik müziklerini kolay deşifre edebilme,
- 3.Okul şarkılarına yazılmış eşlik müziklerini çalabilme,
- 4.Okul şarkılarına doğaçlama eşlik yapabilme,
- 5.Eşlik yazılacak olan okul müziklerini ana hatlarıyla akorlandırabilme,
- 6.Okul şarkılarına eşlik yazabilme,
- 7.Öğrencinin sesini doğru kullanmasını sağlayabilmek amacıyla gerektiğinde eşlik partisyonu üzerinde transpoze yapabilme,
- 8.Müzikalite açısından duyarlılık arttırıcı bir yaklaşımla eşlik edebilme,
- 9.Müzikte anlatım (ifade) öğelerini dikkate alarak eşlik yapabilme,
- 10.Müzikte vuruş ve ölçü kavramını belirleyici nitelikte eşlik yapabilme,
- 11.Müzikte biçim öğelerini dikkate alarak eşlik yapabilme,
- 12.Müzikte tür öğelerini dikkate alarak eşlik yapabilme,
- 13.Müzikte dizi, ton ve makam özelliklerini dikkate alarak eşlik yapabilme,
- 14.Çeşitli müzik dönemlerini örneklendiren müziklerde dönem ve stil özelliklerine göre eşlik edebilme,
- 15.İstiklal Marşı ve diğer milli marşlara eşlik edebilme,
- 16.Uygun eşlik figürü bulabilme,
- 17.Değişik eşlik figürlerini aynı eser içinde kullanabilme,
- 18.Solonun ya da koronun düzeyine uygun eşlik yapabilme,
- 19.Eşlik yapacağı öğrenci ya da öğrenci grubu ile gerekli hallerde görsel iletişim (göz teması) kurabilme,

20.Çeşitli gün ve haftalara ilişkin müziklere eşlik edebilme” (Sönmezöz, 2006, s:30, 31).

Anket tek bölümden oluşmaktadır ve eşlik derslerinin genel olarak değerlendirilmesine yönelik soruları içermektedir. Yapı geçerliliği ve güvenilirliğini belirleyebilmek için ön denemesi yapılarak elde edilen verilere Faktör Analizi uygulanmıştır. Ölçeğin güvenilirliği için hesaplanan Cronbach Alfa Güvenirlik Katsayısı 0.97’ dir.

Anketten elde edilen veriler üzerinde gerekli istatistiksel çözümlmeler için SPSS (The Statistical Packet for the Social Sciences) programından yararlanılmıştır.

Müzik öğretmeni adaylarının eşlik öğretimi derslerine yönelik görüşlerinin belirlenmesinde frekans (f), yüzde (%), aritmetik ortalama ($\bar{x}$) ve standart sapma (ss) kullanılmıştır.

Ölçekte yer alan seçeneklere ait sınırlar aşağıdaki gibi belirlenmiştir.

Seçenek	Sınırı
Hiç Katılmıyorum (1)	1.00- 1.80
Az Katılıyorum (2)	1.81- 2.60
Orta Ölçüde Katılıyorum (3)	2.61- 3.40
Oldukça Katılıyorum (4)	3.41- 4.20
Tamamen Katılıyorum (5)	4.21- 5.00

Hazırlanan anket 2005/2006 öğretim yılında Ankara Gazi Üniversitesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı lisans 4. sınıfta öğrenim gören 40 öğrenciye uygulanmıştır. Uygulama sırasında okulda bulunan ve araştırmaya katılmaya istekli olan öğrenciler tercih edilmiştir.

BULGULAR ve YORUM

MÜZİK ÖĞRETMENİ ADAYLARININ EŞLİK ÖĞRETİMİ DERSLERİNİ DEĞERLENDİRMEYE YÖNELİK GÖRÜŞLERİ

Araştırmanın bu bölümünde eşlik derslerine yönelik görüşler değerlendirilmeye çalışılmıştır. Müzik öğretmeni adaylarına eşlik davranışlarıyla ilgili 20 soru sorulmuştur. Tablo 1’ de görüşlere ilişkin frekans (f), yüzde (%), aritmetik ortalama ($\bar{x}$) ve standart sapmalar verilmektedir.

TABLO I

Müzik Öğretmeni Adaylarının Eşlik Öğretimi Derslerini Değerlendirmeye Yönelik Görüşleri

GÖRÜŞLER	1		2		3		4		5		n	$\bar{x}$	Ss
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%			
1.Aldığımız eşlik eğitimi okul müziklerinin öğretim tekniklerini uygulayabilmede kolaylık sağlamaktadır.	21	52,5	7	17,5	6	15,0	2	5,0	4	10,0	40	2,02	1,34
2.Aldığımız eşlik eğitimi okul şarkılarına yazılmış eşlik müziklerini kolay deşifre edebilmeyi sağlamaktadır.	19	47,5	12	30,0	4	10,0	1	2,5	4	10,0	40	1,97	1,27
3.Aldığımız eşlik eğitimi okul şarkılarına yazılmış eşlik müziklerini çalabilmede yeterlidir.	24	60,0	9	22,5	4	10,0	-	-	3	7,5	40	1,72	1,15
4.Aldığımız eşlik eğitimi okul şarkılarına doğaçlama eşlik yapabilmede yeterlidir.	25	62,5	7	17,5	4	10,0	1	2,5	3	7,5	40	1,75	1,21
5.Aldığımız eşlik eğitimi eşlik yazılacak olan okul şarkılarını ana hatlarıyla akordlandırabilmede yeterlidir.	21	52,5	8	20,0	6	15,0	2	5,0	3	7,5	40	1,95	1,25
6.Aldığımız eşlik eğitimi okul şarkılarına eşlik yazabilmede yeterlidir.	22	55,0	10	25,0	4	10,0	4	10,0	-	-	40	1,75	1,00
7.Aldığımız eşlik eğitimi öğrencinin sesini doğru kullanmasını sağlayabilmek amacıyla gerektiğinde eşlik partiyonu üzerinde transpoze yapabilmede yeterlidir.	27	67,5	6	15,0	3	7,5	4	10,0	-	-	40	1,60	1,00

8.Aldığımız eşlik eğitimi müzikalite açısından duyarlılık artırıcı bir yaklaşımla eşlik edebilmeyi sağlamaktadır.	23	57,5	11	27,5	4	10,0	1	2,5	1	2,5	40	1,65	,94
9.Aldığımız eşlik eğitimi müzikte anlatım (ifade) öğelerini dikkate alarak eşlik yapabilmeyi sağlamaktadır.	19	47,5	15	37,5	4	10,0	2	5,0	-	-	40	1,72	,84
10.Aldığımız eşlik eğitimi müzikte vuruş ve ölçü kavramını belirleyici nitelikte eşlik yapabilmeyi sağlamaktadır.	10	25,0	15	37,5	11	27,5	3	7,5	1	2,5	40	2,25	1,00
11.Aldığımız eşlik eğitimi müzikte biçim öğelerini dikkate alarak eşlik yapabilmeyi sağlamaktadır.	18	45,0	10	25,0	10	25,0	1	2,5	1	2,5	40	1,92	1,02
12.Aldığımız eşlik eğitimi müzikte tür öğelerini dikkate alarak eşlik yapabilmeyi sağlamaktadır.	15	37,5	17	42,5	6	15,0	2	5,0	-	-	40	1,87	,85
13.Aldığımız eşlik eğitimi müzikte dizi, ton ve makam özelliklerini dikkate alarak eşlik yapabilmeyi sağlamaktadır.	16	40,0	16	40,0	5	12,5	3	7,5	-	-	40	1,87	,91
14.Aldığımız eşlik eğitimi çeşitli müzik dönemlerini örneklendiren müziklerde dönem ve stil özelliklerine göre eşlik edebilmede yeterlidir.	23	57,5	11	27,5	4	10,0	2	5,0	-	-	40	1,62	,86
15.Aldığımız eşlik eğitimi İstiklal Marşı ve diğer milli marşlara eşlik edebilmede yeterlidir.	24	60,0	8	20,0	3	7,5	3	7,5	2	5,0	40	1,77	1,18
16.Aldığımız eşlik eğitimi uygun eşlik figürü bulabilmede yeterlidir.	23	57,5	6	15,0	6	15,0	3	7,5	2	5,0	40	1,87	1,22
17.Aldığımız eşlik eğitimi değişik eşlik figürlerini aynı eser içinde kullanabilmede yeterlidir.	24	60,0	10	25,0	2	5,0	3	7,5	1	2,5	40	1,67	1,04
18.Aldığımız eşlik eğitimi solonun ya da koronun düzeyine uygun eşlik yapabilmede yeterlidir.	27	67,5	10	25,0	2	5,0	1	2,5	-	-	40	1,42	,71
19.Aldığımız eşlik eğitimi eşlik yapacağı öğrenci ya da öğrenci grubu ile gerekli hallerde görsel iletişim (göz teması) kurabilmeyi sağlamaktadır.	19	47,5	15	37,5	3	7,5	1	2,5	2	5,0	40	1,80	1,04
20.Aldığımız eşlik eğitimi çeşitli gün ve haftalara ilişkin müziklere eşlik edebilmede yeterlidir.	22	55,0	12	30,0	3	7,5	1	2,5	2	5,0	40	1,72	1,06

Hiç	(1)	1.00-1.80
Az	(2)	1.81-2.60
Orta	(3)	2.61-3.40
Oldukça	(4)	3.41-4.20
Tamamen	(5)	4.21-5.00

Tablo 1' in incelemesinden anlaşılacağı gibi müzik öğretmeni adaylarının %25,0' i ile %67,5 eşlik davranışları açısından müzik öğretmeni yetiştiren kurumlarda eşlik öğretimi derslerini hiç yeterli bulmazken %15,0' i ile %42,5' i az, %7,5' i ile % 27,5' i orta, %2,5' i ile % 10,0' u oldukça yeterli, %2,5' i ile %10,0' u dersleri tamamen yeterli bulmaktadır. Öğretmen adaylarının görüşlerinin aritmetik ortalamaları, ayrı ayrı incelendiğinde ise kazandırılmaya çalışılan 20 eşlik davranışı;

TABLO II

SORULAR	$\bar{x}$	Sını r
1.Eşlik edeceği okul müziklerinin öğretim tekniklerini uygulayabilme	2,0 2	Az
2.Okul şarkılarına yazılmış eşlik müziklerini kolay deşifre edebilme	1,9 7	Az
3.Okul şarkılarına yazılmış eşlik müziklerini çalabilme	1,7 2	Hiç
4.Okul şarkılarına doğaçlama eşlik yapabilme	1,7 5	Hiç
5.Eşlik yazılacak olan okul müziklerini ana hatlarıyla akorlandırabilme	1,9 5	Az
6.Okul şarkılarına eşlik yazabilme	1,7 5	Hiç

7.Öğrencinin sesini doğru kullanmasını sağlayabilmek amacıyla gerektiğinde eşlik partiyonu üzerinde transpoze yapabilme	1,6 0	Hiç
8.Müzikalite açısından duyarlılık artırıcı bir yaklaşımla eşlik edebilme	1,6 5	Hiç
9.Müzikte anlatım (ifade) öğelerini dikkate alarak eşlik yapabilme	1,7 2	Hiç
10.Müzikte vuruş ve ölçü kavramını belirleyici nitelikte eşlik yapabilme	2,2 5	Az
11.Müzikte biçim öğelerini dikkate alarak eşlik yapabilme	1,9 2	Az
12.Müzikte tür öğelerini dikkate alarak eşlik yapabilme	1,8 7	Az
13.Müzikte dizi, ton ve makam özelliklerini dikkate alarak eşlik yapabilme	1,8 7	Az
14.Çeşitli müzik dönemlerini örneklendiren müziklerde dönem ve stil özelliklerine göre eşlik edebilme	1,6 2	Hiç
15.İstiklal Marşı ve diğer milli marşlara eşlik edebilme	1,7 7	Hiç
16.Uygun eşlik figürü bulabilme	1,8 7	Az
17.Değişik eşlik figürlerini aynı eser içinde kullanabilme	1,6 7	Hiç
18.Solonun ya da koronun düzeyine uygun eşlik yapabilme	1,4 2	Hiç
19.Eşlik yapacağı öğrenci ya da öğrenci grubu ile gerekli hallerde görsel iletişim (göz teması) kurabilme	1,8 0	Hiç
20.Çeşitli gün ve haftalara ilişkin müziklere eşlik edebilme	1,7 2	Hiç

şeklinde sıralanmaktadır.

Elde edilen bulgulara göre müzik öğretmeni adaylarının, eşlik öğretimi derslerini, kazandırılmak istenen davranışlar açısından yeterli bulmadıkları

söylenbilir. Buna göre, müzik öğretmeni yetiştiren kurumlarda yer alan eşlik eğitimi derslerinin öğretmen adaylarını iş hayatına hazırlayamadığı ve yararlı olamadığı, söz konusu dersin içeriğinin hedeflenen davranışları kazandırma açısından çok az sağlayabileceğinin düşünüldüğü, şeklinde yorumlanabilir. Bu saptamada, müzik öğretmeni yetiştiren kurumlarda bu dersin içeriğinin YÖK' ün istediği ölçülerde yürütülmemesi, dersi veren öğretim elemanlarının donanım ve tecrübesinin okul müziği eşliği ile direk olarak örtüşmemesi ve dersin saati ve içeriği ile işlevsel olmamasının etkili olabileceği düşünülmektedir.

SONUÇ ve ÖNERİLER

SONUÇLAR

1) Müzik öğretmeni adayları, müzik öğretmeni yetiştiren kurumlardaki eşlik öğretimi derslerini, eşlik davranışlarını kazandırma bakımından etkin bulmamakta ve hedeflenen davranışlar açısından dersi yeterli görmemektedirler.

2) Müzik öğretmeni adayları, verilen eşlik dersinin okul müziği içeriği ile tamamen örtüşmediğini düşünmekte ve meslek yaşamında okul ortamında eşlik yapabilme becerisini kazanma bakımından, dersi eksik ya da yetersiz bulmaktadırlar.

ÖNERİLER

1) Müzik öğretmeni yetiştiren kurumlardaki eşlik dersinin içeriği, hedeflenen eşlik davranışlarının kazandırılmasına yönelik olarak geliştirilmelidir ve etkinleştirilmelidir.

2) Müzik öğretmeni yetiştiren kurumlardaki eşlik dersleri okul müziği içeriği ile uygulanmalı ve bu derslerin;

a-Toplu olarak yapılan bir ders sisteminden çıkartılıp, bireysel olarak yapılabilecek bir “temel çalgı dersi” programına dönüştürülmesi,

b-İşlevselliğinin artırılmasına yönelik program geliştirme çalışmalarına başlanması,

c-Dört yıllık bir eğitim sürecinin tamamına yayılması,

d-Hem teorik, hem de uygulamalı olarak işlenmesi sağlanmalıdır.

KAYNAKLAR

BİLGİN, Selçuk. (1998). İlköğretim Okullarının 2. Kademesinde Müzik Eğitiminde Kullanılan Şarkıların Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Bölümü Çıkışlı Müzik Öğretmenleri Tarafından Piyano İle Eşliklenmesi. Ankara. Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü (Yayımlanmamış Doktora Tezi).

MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI. (1994). İlköğretim Kurumları Müzik Dersi Öğretim Programı. Ankara: Milli Eğitim Basımevi.

SÖNMEZÖZ, Feyza. (2006). Müzik Öğretmeni Yetiştiren Kurumlardaki Eşlik Öğretiminin Müzik Öğretmenlerinin Görüşleri Doğrultusunda Değerlendirilmesi. Ankara. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü (Yayımlanmamış Doktora Tezi).

UZ, Abdullah. (1999). "Müzik Öğretmenliği Lisans Programları Alan Dersleriyle İlgili Karşılaştırmalı Bir İnceleme". Sanat Eğitimi ve Sorunları Sempozyumu Bildiriler Kitabı. Çanakkale.

YÜKSEK ÖĞRETİM KURULU. (1998). Eğitim Fakülteleri Öğretmen Yetiştirme Programlarının Yeniden Düzenlenmesi. Ankara. YÖK Yayını.